

prima zi a sosirii noastre la Liège. Sentimental acesta și-a pus amprenta atît pe orele febrile ale pregătirilor cît și peste cadrul sărbătoresc al spectacolelor.

Numai că bucuria succeselor raportate în cele trei centre culturale importante ale Europei (succese fără precedent în istoria de cincizeci de ani a Operei Române) au fost din păcate umbrite de vestea dezastruoaselor inundații ce bîntuiau țara. Nimeni dintre noi n-ar fi bănuît că dimineața însoțită de 13 mai care consfințea începutul unei noi etape în consacrarea internațională a artei românești, se înscria în același timp ca dată a unei negre dezlănțuiri a stihurilor pentru cei rămași acasă. Urmăream neputincioși, cu emoție, lupta întregului popor cu natura dezlănțuită; și am fost mișcați pînă la lacrimi cînd la Stuttgart, în timp ce ansamblul primea aplauze la scenă deschisă, în foaierea teatrului a fost așezată o urnă deasupra căreia un apel simplu și mișcător îndemna spectatorii, ce ieșeau entu-

ziasmați de la spectacol, să-și depună obolul pentru ajutorarea compatrioților noștri loviți de urgia apelor. Același lucru s-a repetat și la Liège, unde încă de la prima reprezentare s-au distribuit în sală apeuri asemănătoare.

* * *

Ecourile turneului în R.F. a Germaniei și Belgia nu s-au stîns încă. Noi și noi articole și cronici vin să exprime părerea specialiștilor că Opera Română se numără azi printre cele mai importante ansambluri lirice din lume. E o realitate care obligă. Peste succesele personale ale soliștilor, peste neșpus de frumoasa impresie lăsată de ansamblul coral, peste realizările deosebite ale orchestrei, rămîne obligativitatea de a păstra acest bun cîștigat care se cheamă renume, prin neconținută strădanie de a ridica producțiile primei noastre scene lirice mereu mai sus pe culmile artei.

Mircea Theodor Ciortea

„COANA CHIRIȚA“

la

Teatrul Națiunilor

„Teatrul Națiunilor“, ajuns în cel de al șaptesprezecelea an al existenței sale, și-a pus în primăvara lui '70 o întrebare fundamentală: cea a rostului său pe lume. Temperamentele optimiste, analizînd cauzele unei atît de grave neliniști, n-au ezitat să pună această alarmă și dezorientare pe seama vârstei nobilei instituții și să decreteze „criză de adolescență“. Realitatea e însă mai complicată căci dacă pînă acum cîțva timp „Teatrul Națiunilor“ ocupa în viața artistică internațională un loc singuratec și orgolios, el are astăzi de înfruntat nenumărate alte festivaluri mondiale. Nu-i apoi mai puțin adevărat că principiul care l-a însuflețit inițial (și anume cel de a prilejui un contact între oameni de teatru de pretulindeni, de a deschide — via Paris — drum larg unor valori specifice și necunoscute lumii), după ce și-a dat roadele a sfîrșit prin a deveni un criteriu destul de imprecis. Căci, la finele a aproape două decenii de viață, timp în care pe scena lui se perindaseră Berliner Ensem-

ble, Old Vic, Piccolo Teatro, Opera din Peking, Teatrul de Comedie din București, Teatrul Vahtangov, Teatrul Liric din Osaka, Teatrul Municipal din Tunis. Odin Teatre din Danemarca, marile descoperiri se efectuaseră și surprizele artistice nu puteau decît să se rarească. Mai ales că arta teatrului nu se reînnoiește în fiecare zi, mai cu seamă că alte competiții mondiale își făcuseră un punct de onoare din a căuta, descoperi și promova ultima noutate.

Așa se face că stagiunea 1970 a Teatrului Națiunilor n-a mai produs euforia de altădată ridicînd mai curînd un mîmunchi de probleme cu privire la țelurile și orizonturile lui viitoare. Și totuși spectacolele prezentate la „Odeon“ au provocat, cel puțin în rîndurile criticii, dispuțe aprinse, de o violență neobișnuită, unul din „fronturile“ presei pariziene constituindu-l vreme de 25 de zile, „Teatrul Națiunilor“. Opiniile s-au încrucișat aprig în jurul spectacolelor Orlando Furioso (interpretat de Teatro Libero din Roma), Lo-

renzaccio și Ivanov (jucate de „Za Brano” din Praga), liniștea restabilindu-se odată cu prezentarea lui Stomp de către „Combine” din New York, reprezentație socotită în mod unanim drept neinteresantă și copilărească.

Dar ce ecou a trezit Teatrul Național, cum a fost primit spectacolul românesc? Nici vorbă, răsunetul lui a fost mai mult decît favorabil. Răsfoind cronicile constaiși îndată cît de numeroase sînt azeziunile și cît de fără de echivoc sînt elogiile.

Criticii au sesizat natura aparte a spectacolului Coana Chirița remarcînd ceea ce-i inedit în montare. „Iată o realizare — scrie Jean Jacques Gauthier în „Figaro” — care ține de opera comică, de circ și de spectacolul de marionete”. Pe aceeași linie Paul Louis Mignon observa la Radio Paris: „Regia lui Horea Popescu împinge jocul spre hiperbole clownești, actorii adoptînd fantezia comică a interpreturilor de guignol în carne și oase. Asistăm așadar la o nouă formulă de stil popular”. A fost de asemenea, adesea subliniată inventivitatea reprezentației: „După italieni și cehoslovaci, iată-i astăzi pe români — notează André Ransan în „L’Aurore”. Dacă primii ne-au oferit fantastoul, cealaltii, intelctualitatea, ultimii ne propun fantezia pură (...) Nu începe îndoială că genul, ușor sanat, nu poate să fie valorificat decît prin prezentarea scenică. Este ceea ce a înțeles foarte bine Horea Popescu, care prin montarea sa vie, variată, plină de mișcare și de colorit, a făcut din această canava un adevărat spectacol, dirijat pe drept cuvînt, spre burlesc, spre circ, chiar și spre guignol”. E ceea ce reliefează și Jacqueline Cartier în „Paris Soir”: „Trebuie apreciată montarea glumeată, năzdrăvană, cu cai pe rotile, cu o trăsură pusă în mișcare de forța aburilor, scena în care toți actorii merg pe patine, orchestra folclorică, pitorescul costumelor și contaminanta bună dispoziție a acestei trupe”.

Decorurile lui Boruzescu au făcut o bună impresie: „Cortina de scenă, cu păpușa brodată și fișile de cîrpă semănate pe suprafața ei creează o ambianță de veselie naivă, ca și unele costume de sărbătoare, multicolore, pe fondul de lemn alb” (B. Poirot-Delpech în „Le Monde”).

A fost mereu apreciată valoarea interpreturilor: „Un excelent ansamblu dominat de o Coană Chiriță plină de sănătate, Draga Olteanu, și de un june prim în veșnic travesti: Florin Piersic” (J. Cartier — „Paris Soir”)

„Interpretarea, excelentă în ansamblul ei, numără în frunte pe Draga Olteanu, o petulantă și cît se poate de spirituală Chiriță, pe Florin Piersic, Stana Ionescu, Cella Dima și Silvia Popovici. Iară, elegantă, înzestrată cu o voce foarte frumoasă” (André Ransan în „L’Aurore”). „Am notat prezența unei actrițe, Ileana Stana Ionescu, care posedă o vivacitate comunicativă, un ritm excelent și o foarte bună și puternică voce de teatru” (J. J. Gauthier în „Figaro”). „Teatrul Național a dăruit o viață nouă personajului clasic Chirița, într-un spectacol în care toți interpretii emană bună dispoziție” (Jacques Lemarchand — „Le Figaro littéraire”).

O seamă de oameni de teatru au împărtășit aceste elogioase opinii ale criticii și o semnificativă în acest sens părerea lui André Barsacq: „Spectacolul Teatrului Național din București mi se pare fermecător. Ceea ce s-a realizat constituie un fapt de artă cu totul deosebit. Căci, deși am asistat cu toții la o reprezentație al cărei text poartă însemnele unei dramaturgii de început, și care, pentru a fi înțeleasă trebuie mereu repus în contextul său social și artistic, atenția și emoția noastră au fost neconștient reținute de miracolul care se săvîrșea pe scenă. Un ansamblu perfect omogen, excelent îndrumat de Horea Popescu, a știut să retransmită și naivitatea, și hazul, și poezia acestei comedii din zorii literaturii românești. Le-a transmis cu afecțiune și cu un umor distanțat de-a lungul a două ore și jumătate de spontaneitate și voce bună”.

Că spectacolul Naționalului a determinat obiecții și rezerve, unele chiar foarte aspre, e tot atît de adevărat. Poirot-Delpech a mers pînă acolo încît a pus chiar sub semnul discuției utilitatea la Teatrul Națiunilor a unei piese considerate de domnia-sa de un prea pronunțat specific. Iar Gauthier a deplins lipsa de antrenament vocal a interpreturilor chemați să cînte.

Dar chiar aceste observații, unele drepte, altele nu, dovedesc că spectacolul românesc a creat o mișcare de interes și oricare ar gustul și voluptatea controverselor artistice nu se poate decît bucura de o astfel de dezbateri, considerînd-o una din cele mai sigure verificări. Ca o dovadă de prezență, de vitalitate.

Emil Dinescu

